

# BUITEN

16<sup>E</sup> JAARGANG N<sup>O</sup>. 11.

ZATERDAG 18 MAART 1922.



*WATERRATTEN.*  
Naar de tekening van Sj. Kuperus.



Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

WATERRATTEN, ILLUSTRATIE . . . . .	BLZ. 121
DE VERDWENEN DOCUMENTEN (II), UIT HET AMERIKAANSCH VAN GARDNER HUNTING . . . . .	122
DE „VILLA BORGHESE” TE ROME (SLOT), DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD. . . . .	BLZ. 124—127
JEUGDHERINNERINGEN, DOOR HANS DONKER . . . . .	BLZ. 125
IETS OVER SPRINKHANEN-PLAGEN, DOOR M., GEÏLL. . . . .	128
HET BEGIJNHOF TE BREDA, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD . . . . .	129
RA, RA, WAT IS DAT? DOOR F. W. DRIJVER . . . . .	129
DE KORINTJIWEG, GEÏLLUSTREERD. . . . .	BLZ. 130—131
LEVEN EN STRIJD IN DE WILDE NATUUR (SLOT), DOOR F. ST. MARS, GEAUTORISEERDE VERTALING VAN S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG . . . . .	BLZ. 130
OUDE HUIZEN AAN DE KRUMME STRASSE TE DETMOLD, ILLUSTRATIE . . . . .	132
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

*Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.*

*De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.*

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.



## DE VERDWENEN DOCUMENTEN.

II) Uit het Amerikaansch van GARDNER HUNTING

### ZEVENDE HOOFDSTUK.

**T**OEN ik hem hoorde aankomen, was ik als een jongen, die een vastenavondgrap ging uithalen. De stralen van zijn elektrischen lantaarn speelden om de hut. Bain kwam bij de deur.

„Hallo, jij!” begroette hij mij.

„Ik ben hier”, zei ik, uit den hoek waar het stroo lag, en ik deed mijn best een uitdrukking van vermoedheid en neerslachtigheid in mijn stem te leggen.

Hij grinnikte bij mijn antwoord en ik geloof wel dat het van zijn standpunt beschouwd, heel vermakelijk was.

„Wij komen een beetje babbelen”, zei Bain. „Blijf zitten waar je bent. Als je overeind staat, wanneer wij de deur openen, schieten wij.”

„Denk je dat ik een dwaas ben?” vroeg ik.

Ik hoorde hen beginnen de bout los te maken. Zachtjes sloop ik naar voren in de duisternis. Het volgende oogenblik ging de deur naar binnen toe open en de straal van den elektrischen lantaarn schoot in de richting van den hoop stroo. Erboven zag ik de schaduw van een hoofd tegen het licht buiten, en daarachter de loop van het geweer.

Ik hield het papieren buisje aan mijn lippen en mikte op het gezicht dat naar mij was toegekeerd. En toen het schijnsel dichterbij kwam, blies ik met volle kracht op het ding en zond hem den welkomstgroet.

Al was de verrassing misschien niet zoo volmaakt als de mijne den vorigen avond, ze was goed genoeg. Het licht ging uit toen de hand, die het vasthield, verslapte en ik wist dat ik raak had gemikt. Er was een wilde vloek en een

hijgende ademhaling, en toen een woeste kreet van pijn en de donkere versperring bij de deur viel neer.

Mij zoo diep mogelijk bukkend, schoot ik door de opening, mijn zware waterflesch als eenig wapen meenemend. Ik zag een gestalte die wringend en rollend op het pad lag en een andere, die overeind stond en als een grijze vlek afstak tegen den met sterren bezaaiden hemel. Ik wierp mijn waterflesch met volle kracht naar dezen man en hoorde dat ik goed had gemikt. Toen rende ik het boschje in buiten bereik van het geweer, met het open veld voor mij en de kreten der gewonden op het slagveld achter mij.

Ik lachte hartelijk, terwijl ik even bleef staan luisteren — in de duisternis van de heerlijk geurende weide — naar het gebrul van den man, dien ik tijdelijk buiten gevecht had gesteld. Want Judson Bain zou dien nacht niet meer zien, bij electrisch licht of bij welk licht dan ook. De ammunitie voor mijn blaaspijp was een flinke lading peper geweest!

Het was heerlijk loopen over dat veld. Ik herinnerde mij voldoende van de richting om de rivier te bereiken, en toen ik den oever afging en mijn weg zocht door het koude water, dat tot aan mijn heupen reikte, zag ik van verre de lichten van het groote huis.

Ik wist dat mijn hoofd en nek en handen nog vol bloed moesten zijn, dat erop geronnen was en dat ik niet had kunnen verwijderen. Mijn eerste werk moest, zoo mogelijk, wezen mij flink te wasschen, en dit vooruitzicht leek onbereikbaar. Ik was op zes mijlen van de stad, waar ik veilig genoeg zou zijn, maar op Bains Farm of zelfs in Bains buurt, kon ik niet weten wie een vriend of een vijand zou wezen.

Maar ik kon niet dralen, en de wetenschap dat ik nog niet alles had gedaan waarvoor ik hier was gekomen, bracht een brutaal plan in mijn hoofd. De eenige plaats waar Bain en zijn opzichter mij zeer zeker niet zouden zoeken — als zij het de moeite waard vonden naar mij te kijken — zou wel de Farm zijn.

Het was al laat, en de meesterknechts zouden nu vrij zijn en of naar de stad of naar de bijgebouwen zijn gegaan. Ik vormde het plan terug te keeren naar het huis, dat mij den vorigen avond was aangewezen.

Terwijl ik door het hek naar de binnenplaats liep, ging ik langs den grooten paardenstal en zoo naar het huis, waar ik een kamer had gehad. Daar was geen licht en de deur was niet gesloten. Zonder aarzelen ging ik naar binnen en liep de trap op.

Ik vond de deur van mijn kamer aan het eind van den bovengeang, trad binnen en knipte het licht op. Ik liet de jalouzie zakken en schonk water in een kom en wuschte mij zoo goed ik het in de grootste haast kon doen.

Ik trok mijn jas uit en boende de kraag af met een natten handdoek, terwijl ik tevens mijn best deed de vlekken van het Manchester pak met koud water te verwijderen. Toen trok ik mijn jas weer aan en draaide het licht uit. Terwijl ik dit deed, hoorde ik luide kreten en geschreeuw op de binnenplaats.

Ik rende de trap af en het huis uit. Verscheiden mannen kwamen naar buiten loopen en allen drongen om een groep heen, die het pad opliep. Ik bleef niet wachten om te vragen wat er aan de hand was. Ik moest een hoed hebben en het oogenblik scheen gunstig om mij van zooiets meester te maken.

Een man stond te rooken voor de open straatdeuren. Ik zag binnen een kapstok met jassen en hoeden. Ik snelde de stoep op.

„Vlug”, zei ik hijgend tot den man, die daar stond. „Bain is gewond, en ze zitten ons op de hielen. Waar is het meisje?”

Ik greep zijn arm. Terwijl ik dit deed, zag ik dat het mijn kroesharige kennis van den vorigen avond was. Ik vermoedde dat deze man Conrad was, die Curly (krullekop) werd genoemd. Ik waagde het erop. Hij was een klein kereltje en ik kon hem met gemak aan, als het noodig was.

„Vlug, Conrad!” drong ik aan. „Zij schieten op ons”. Hij opende zijn oogen als een verschrikt kind, maar hij vroeg hijgend:

„Wie — wie bent u?”

„Ik ben de man die getelefoneerd heeft”, antwoordde ik. „Scancey heeft mij gestuurd”. Eensklaps schrikte hij, want een luid geschreeuw weerklonk.

„Help! Inbrekers! Dieven! Brand!” werd er geroepen. Het weerklonk over het grasveld en tusschen de bijgebouwen en verstoorde de stilte van den nacht.

„Hoor je het!” riep ik luid. „Nu, vlug! Waar is zij?”

De kleine man leunde tegen de deur.  
„Ze is weg”, antwoordde hij. „Zij zullen haar niet vinden. Zeg Scancey dat zij haar gebracht hebben naar Hart — naar Old Drom”.

Ik had nu geen tijd om naar een hoed of pet om te kijken. Ik had alleen maar tijd om weer in het duister weg te rennen.

Na een oogenblik was ik op den weg, hollend met al de kracht van een paar stevige, vlugge beenen, in de richting van het dorp.

Niemand hield mij tegen. Ik rende recht door naar Chettesworth. In het stadje was alles rustig, alle goede burgers schenen al in bed te liggen. Aan het station vernam ik dat er een trein om twaalf uur zou vertrekken en dat die mij naar Hazelhurst kon terug brengen.

Ik keerde terug naar mijn goede, Duitsche hospita, zonder geweer en bagage en zonder hoed, maar ik vertelde haar dat ik tusschen de bergen in een diep water was gestapt en alles had verloren. Dadelijk bracht zij mij een slappen hoed, die mij vrij goed paste, maar mijn uiterlijk niet gunstiger maakte. Toch was ik blij dat ik hem had, want een man zonder hoed is nog al in het oog vallend, voornamelijk 's nachts.

Ik vertelde haar dat ik haar kamer nu niet langer zou gebruiken en ging weer naar het station.

Ik bleef op het perron zitten tot de trein kwam, nog steeds verwachtend dat een alarmsein uit Cold Spring Farm zou komen. Maar er gebeurde niets van dien aard en mijn vertrek was zoo rustig mogelijk. Om drie uur 's nachts was ik weer in de stille straten van Hazelhurst, op denzelfden hoek waar ik mijn sneeuwbal had gegooid. Ik kwam in het hotel, maar niemand — eigenaar, bediende of knecht — was te zien. Ik bleef dus op een stoel bij een kouden radiator zitten tot de dag aanbrak, rillend en nu en dan insluimerend. Daarna bestelde ik een ontbijt en een kamer en frische mij heerlijk op.

Om half acht was ik weer op weg naar The Hazels, achter een tamelijk goed paard, met groot verlangen naar ander gezelschap dan den stalknecht, die mij reed.

Toen wij aankwamen, zag ik King heen en weer loopen op den weg vóór de oprijlaan en ik stapte dadelijk uit en zond den knecht met het rijtuigje weg.

Hij stak mij niet de hand toe en ik vond hem ietwat koel; maar ik schreef zijn houding toe aan zenuwachtigheid. Wij naderden elkaar elk met een vraag in de oogen en op de lippen.

„Hoe maken zij het?” vroeg ik.

„Een spoor gevonden?” vroeg hij.

En toen antwoordden wij tegelijk. Ik vertelde hem in drie volzinnen beknopt van mijn avontuur. Ik eindigde met een vraag omtrent de plaats waar volgens het kleine, verschrikte mannetje, het meisje was heen gebracht.

„Hart? Old Drom?” herhaalde hij. „O, ja. Old Drom is de verkorting voor Old Dromdary en het is een oude berg met twee bulten achter het dorpje Hart, ongeveer 80 mijlen westwaarts. Bain heeft een spoorlijn, die daar in de bergen loopt en aandeelen in boschgrond.

„Kent Barnaby de plaats?”

„Zeker”.

„Laten wij het hem dan vertellen. Mijn dienst als spion bij Bain is voor goed onmogelijk gemaakt. Hij zal nu voor mij op zijn hoede wezen.”

Ik verbeeldde mij dat Kings knap gezicht bij die woorden betrok, maar hij zinspeelde hierop niet.

„Ja”, zei hij, „laten wij het Barnaby vertellen. Hij kan het zaakje wel opknappen”.

„En Hal?” vroeg ik toen.

„Hal is volstrekt niet goed,” antwoordde hij langzaam. „Als wij niet snel iets in deze zaak kunnen doen, zullen Bain en Scancey hun wraak en hun protectie krijgen, zonder dat zij nog één slag toebrengen”.

„Wat bedoel je?”

„Ik bedoel dat de zaak zoo drukt op Hals geest, dat er een basis zal zijn voor een onderzoek naar zijn geestvermogens, als wij hem geen verlichting kunnen brengen”.

„Ik was er bang voor geweest”.

„En Donna?” vroeg ik, den voornaam van het meisje gebruikend, volkomen onbewust en zoo onschuldig mogelijk.

King keek mij plotseling onderzoekend aan.

„Donna?” antwoordde hij. „Zij is zoo dapper als men van haar kan verwachten”.

Ik nam hem dezen toon kwalijk en ik geloof dat van dit oogenblik af onze vertrouwelikheden een schok kreeg.

„Wat zegt dokter Graham van Philbric?” vroeg ik.

„Precies wat hij van het eerste oogenblik af zei”.

„Heeft Scancey nog iets gedaan?”

„Neen”.

„En de lijkschouwer?”

„De jury is gisteren bij elkaar gekomen. Zij heeft nog geen oordeel uitgesproken op grond van onvoldoende bewijzen”.

Ik staarde hem aan.

„Hoe was dat mogelijk?”

„Toch is het zoo”.

„Maar als zij niet het bewijs van schuld hadden, moesten zij toch vrij spreken”.

„Zij kunnen de zaak verder onderzoeken”.

„Dat kunnen zij. Hebben zij dat gedaan?”

„Zij hebben gisteren weer politie hierheen gestuurd.”

„Toch niet om — Hal te arresteeren?”

„Neen. Er is een nieuw onderzoek ingesteld en Philbric is opnieuw ondervraagd. Wij hadden opnieuw bewijzen van zijn ontoerekenbaarheid”.

„Dat zei Graham zeker?” vroeg ik scherp.

„Graham!”

King keek mij aan.

„Dat klinkt alsof je gelooft dat dokter Graham met die theorie voor den dag is gekomen”.

„Dat deed hij”, antwoordde ik, „tegenover Hal”. Kings blik rustte weer op mijn gelaat.

„Mr. Randall”, zei hij, „dokter Graham is een te verstandig geneesheer en een te oud vriend der familie om zooiets omtrent een van de leden daarvan te zeggen. Ik zou denken dat iemand, die zoo lang reeds intiem is met de Philbrics, dat wel zou weten”.

Zijn blik werd scherp terwijl hij op den mijnen gevestigd bleef, en weer begon ik hem zijn optreden kwalijk te nemen.

„Graham zei genoeg waar ik bij was om mij te doen zien dat Hal dien indruk van hem had gekregen. Mr. King”, zei ik op koelen toon. „Bovendien,” voegde ik erbij, „was hij de eenige vriend die een uur of twee na het schieten in gezelschap van Philbric was”.

„Hal had geen beteren kunnen hebben”.

Eensklaps schoot een denkbeeld door mijn geest.

„King!” riep ik uit, „wie was de eerste persoon die het lijk van Clarence Salver onderzocht na het schieten?”

„Mr. Randall”, zei King, mij weer op deze vormelijke wijze toesprekend, „wat hebt u tegen Graham?”

„Ik heb niet gezegd dat ik iets tegen dokter Graham heb”, antwoordde ik.

„Dat deedt u wel, misschien onbewust”.

„Dan wil ik het erkennen”.

„En dus werpt u twijfel op omtrent hem?”

„Dat heb ik niet gedaan. Ik vroeg alleen maar, wie het eerst het lijk van Salver onderzocht”.

Weer bestudeerde hij mijn gezicht. Ik bestudeerde ook het zijne.

„Ik veronderstel dat Hal zelf of de oude John Kent, de butler, naar de brieven heeft gezocht”, zei hij langzaam en duidelijk. Ik legde mijn hand op zijn schouder in een plotselinge opwelling om het misverstand, dat tusschen ons kwam, uit de wereld te helpen.

„Zeg, King”, zei ik, „dat moet niet gebeuren. Jij en ik vervreemden van elkaar. Je kent mij niet, maar je moet mij vertrouwen als een vriend van de familie — zooals ik jou vertrouw”.

„Omtrent mij bestaan geen geheimen”, zei hij, mijn hand afschuddend, „en ik wek geen ongegronden argwaan op tegen andere vrienden der familie, die gewogen zijn en niet te licht bevonden”.

„King”, zei ik, „iemand heeft je geest tegen mij vergiftigd. Ik zal niet probeeren mij te rechtvaardigen, vóór je mij eerlijk zegt, wat je tegen mij hebt”.

Een oogenblik werd zijn blik onzeker, maar hij antwoordde mij niet even openhartig als ik mijn vraag had gedaan.

„U bent mij absoluut vreemd, Mr. Randall”, zei hij. „En ook voor Barnaby en voor Graham”.

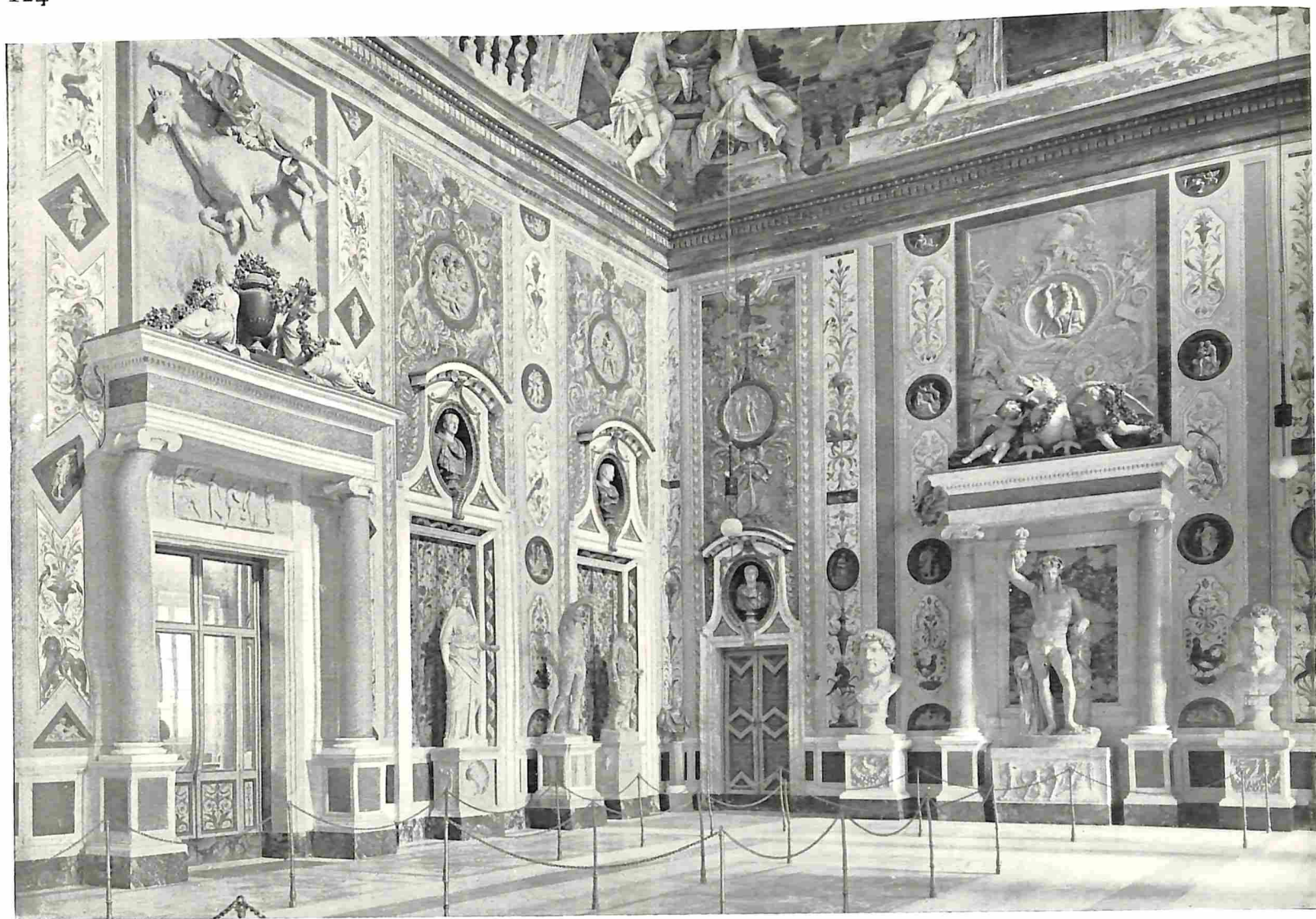
Hij zweeg en keerde zich toen eensklaps om.

„Zullen wij naar het huis gaan? Daar is genoeg te doen”.

„Ik denk dat wij vandaag wel iets van Bain zullen hooren”, zei ik, hem langzaam volgend, terwijl de toorn tegen hem in zijn hart begon te gloeien.

„Misschien”, antwoordde hij.

(Wordt vervolgd).



DE MIDDENZAAL IN HET MUSEUM-BORGHESE.

## DE „VILLA BORGHESE” TE ROME.

(Slot).

DE benedenverdieping van het museum Borghese is voornamelijk gewijd aan de rijke verzameling antieke beeldhouwwerken en mozaïeken, en de hier boven afgebeelde middenzaal geeft een waardigen indruk van den rijkdom van het geheel. Naar onzen smaak is dit alles ongetwijfeld te overladen. Wij wenschen kunst te aanschouwen in een stemmiger omgeving, waarin onze aandacht niet bestemd afgeleid. Maar dit paleisje, waerd niet bestemd tot museum, doch tot prinselijk lustverblijf, en in dien roccoco-smaak, dien wij heden wel niet meer zullen navolgen. Maar als „roccoco”-voorbeeld is deze zaal subliem, en men moet erkennen, dat er van de oude kunst wel partij voor getrokken is, en de verschillende beelden en busten er den rijkdom van verhoogen, al verplettert de rijkdom der zaal dan wel een deel der eenvoudige schoonheid dezer antieke kunst.

Iets zeer onrustigs toch. Men lette bijvoorbeeld eens op het haut-reliefs van de vallende ruiter-wekkende stoutheid in een relief gezien dan deze ver uitstekende delen van man en paard? Waarschijnlijk is het een voorstelling van Metius Curtius' sprong in de diepte van den afgrond, die zich, naar de legende, plotseling midden in het Forum van Rome opende, toen het noodlot een menschenoffer eischte om zijn onheil over de stad af te wenden. Het is in zijn durf alméé een der opmerkelijkste beeldhouwwerken, welke van de Oudheid zijn te zien, maar boven een deur geplaatst herinnert het hem, die deze wonderbare rijtoer heeft gemaakt, tevel aan die over den bergweg van Wladikaukas naar Tiflis, hangende rots, welke den naam draagt van „Heer, nog een enkele maal”! Dit wil zeggen: „vergun ons nog een enkele maal er onder door te komen.”

Het mooie Dionysosbeeld, geflankeerd door de groote borstbeelden van Hadrianus en L. Antonius Pius, is misschien niet van de hoogste klassieke beeldhouwkunst, doch vertegen-

woordigt wel daarvan den voortreffelijken middenmaat. De klassieke beeldhouwkunst met haar oneindige figuratie van goden en vergoddelijkte menschen was, onder ons, zielloos en koud. Wanneer ons gemoed niet vooraf opgewarmd is door gymnasiale en academische rhetoriek: geestdrift, verdund met veel koud water van boekenstudie, maar dit dan weer aan den kook gebracht door den eerbied voor het Grieksch-Romeinsche te ontlede, eigenlijk heel beshouwe, gewoon zijn indrukken te ontleden, eigenlijk heel weinig te zeggen, dat hem ontroert. Vergelijk in de afbeeldingen op de volgende bladzijde eens de gelaatsuitdrukking van Canova's beeld van Napoleons zuster Pauline, als rustende Venus door hem afgebeeld, en die van de Knidische Venus, een werk, nog wel aan Praxiteles toegeschreven: *pétillant* en geestig de een, zielloos en „zelig” de ander, en gij zult het dan misschien met mij eens zijn — al zijn wat hier wordt verkondigd ook ketterijen voor het orthodoxe klassieke kunstgeloof — dat de eene kunst leeft, en de andere levend wordt gehouden. En niet alsof Canova, als neo-klassiek kunstenaar, heelemaal van de ondeugende prinses, die zich uit liefde voor de kunst en uit kennen van eigen schoonheid, voor den kunstenaar zoozeer *en profond negligé* stak, dat „Madame Mère” Laetitia er haar *en profond* tegh een beetje burger-juffrouwen-verontwaardiging over uitsprak, niet als of deze neo-classicus aan het innerlijk en uiterlijk leven van zijn keizerlijk model heelemaal recht heeft doen wedervaren. Maar hoe duidelijk is het in Canova's beeld waar te nemen, dat er in zijn schepping nog iets van het leven ademt van den modernen tijd, iets dat ons veel nader staat dan alle klassieke vrouwen te zamen, die alle hetzelfde onbezielde regelmatige zijn leven bezitten, waarbij vergeleken iedere man in schooner dan de schoonste Griekse Venus. Er is zooveel opgeschroefds in de algemeene kunstwaardeering, en de liefde voor de doode kunst verstikt dermate het hart van vele menschen voor de levende, dat zij-zelf er iets door krijgen

van het levende lijk: voor alles hebben zij oog en hart, maar niet voor wat in hun onmiddellijke nabijheid groeit, wordt nagestreefd, gearbeid en geschapen. Niettemin zou het de waarheid verminderen, indien hier niet onmiddellijk erkend werd, dat ook de antieke beeldhouwkunst tal van werken heeft geschonken, wier leven nog heden schijnt te ademen en warmte afstraalt: de afbeelding van Ajax den J. (?) op blz. 126 is er een voorbeeld van. Het geheel is een der juweelen dezer verzameling.

Daaraan kan in deze enkele bladzijden, met deze weinige foto's, geen evenwaardig recht worden bewezen, immers er zijn in het Borghese-museum belangrijke beeldhouwwerken van Italiaansche beeldhouwers der laat-Renaissance, al is het dan wel hoofdzakelijk uit dien vervaltijd, waarin Bernini opkwam, die naar het roccoco zweemde, 't welk vooral in Rome zijn triomfen vierde. Maar zelfs deze kunstenaar uit een vervaltijdperk voor zijn land bezit kwaliteiten genoeg om in vergelijking van de kunstenaars elders onder de eersten te zijn.

De schilderij-verzameling van het Museum Borghese is, werd reeds gezegd, de schoonste en rijkste onder de particuliere musea van Rome. De uitnemendste Italiaansche kunstenaars zijn er in vertegenwoordigd. Raphael, Titiaan, Caravaggio, Correggio, Sodoma, Garofalo, Sassoferrato worden hier slechts zonder systeem, uit de herinnering, genoemd.

Van al die schoonheid geven wij hier op blz. 127 slechts èen afbeelding, maar zij is dan ook van een schilderij, dat tot de beroemdste en schoonste ter wereld behoort: Titiaans „Heilige en profane Liefde.”

De schrijver zal zich hier met zijn lezers niet storten in de wild-bruisende stroomen rhetoriek, welke in alle talen naar aanleiding van dit waarlijk boeiende kunstwerk uit inktpot en nachtlamp zijn gevloeid. Om het naar zijn benaming te kunnen beoordeelen, zou men moeten weten wat de kunstenaar, die dit meesterwerk schiep, onder Liefde, onder „heilige” en „profane” liefde verstond, en waarom de naakte vrouwenfiguur op zijn doek minder heilig genoemd wordt, dan de dame, die schoon naar de mode haars tijds toch niet „collet monté” gekleed, in haar lang en overigens wel zeer kuisch geplooid gewaad, zoo preutsch haar gelaat van haar ongekleeide zuster afwendt?

Er is geen onderdeel in dit kunstwerk, en zelfs het kleinste niet, dat de rhetorische uitleggers niet hebben weten te verklaren, al ware 't maar, bijvoorbeeld, waarom de zoogenaamde „heilige Liefde” zoo trouw het open potje naast haar bewaakt, en de schaal naast de „profane liefde” zoo ongeacht open en bloot staat. Ik zeg U: daar zijn folianten over dit kunstwerk geschreven, die iemand er zijn leven lang beu van zouden maken. Maar dit mag hem niet beletten te erkennen, dat het, zijn jammerlijk-symbolieken naam ten spijt, een schilderij is van de hoogste bevalligheid en van harmonische schoonheid. Zoowel de gekleede als de naakte vrouw boeien de aanschouwing door den adel der vormen en de hooge bezieling, waarin zij zijn gedacht en de volmaakte meesterschap van penseel en coloriet, waarmee zij tot leven kwamen. Geen sierlijker geplooid gewaad, geen natuurlijker val van draperie is denkbaar dan waarmee de eene en de andere figuur is getooid. De tegenstelling der twee landschappen: het bergachtige met zijn slotburcht en het laagland met zijn plassen en grazend vee, is een Rembrandt of Ruysdael waardig.

Over de door den dwazen naam en de nog dwazer verklaringen dezer schilderij opgeroepen tegeningenomenheid heen, moet de erkenning van het hart, dat zij een dier dingen van schoonheid is, welke, naar het zeggen van den dichter, *a joy for ever* mogen worden geheeten.

MAURITS WAGENVOORT.



CANOVA'S RUSTENDE VENUS, PAULINA BORGHESE (ZUSTER VAN NAPOLEON) IN HET MUSEUM BORGHESE.

## JEUGDHERIN- NERINGEN

DOOR HANS DONKER.

INLEIDING.

ZACHT daalt de schemering over het lieve, afgelegen provincie-stadje en vervaagt de omlijningen van huizen en boomen. Even nog verstoort het doordringende gebelf van een hond de wijde stilte; aan de overzijde van het slapende grachtje klinkt ergens het droefgeestig getokkel op een piano. Eindelijk zwijgt alles. Nu is de rust volkomen.

Ook in mijn kamer schijnen de voorwerpen ingeslapen. Nog slechts flauw onder-



DE „KNIDISCHE VENUS” VAN PRAXITELES IN HET MUSEUM BORGHESE.

scheid ik de omtrekken der meubelen. Plotseling valt m'n blik op het groote portret in olieverf van m'n moeder. Door een wonderlijke lichtspeling zie ik vrij duidelijk de trekken van 'n mooie, jonge vrouw met fijn besneden, regelmatig gelaat. Aan weerskanten van het hoofd vallen in stijve kurketrekkers de lange bruine krullen neer en vormen een strenge omlijsting. Haar blik is zacht, onuitsprekelijk zacht, als die van een moeder, die reeds vergeeft, vóór haar kind nog misdreven heeft.

Onbewust laat ik m'n oogen rusten op dat zachte gezicht. En ik voel me weer teruggevoerd naar m'n eerste kinderjaren, toen moeder, mooi en jong nog als op dat portret, met mij aan de hand en m'n twee oudere broertjes aan haar rokken, aan wal stapte in het stille stedeke, waar ze voor den tweeden keer gehuwd was met den heer Ekker. Deze man, mijn stiefvader dus, was een geleerde en zooals veel geleerden, een zonderling; hij was leeraar aan het gymnasium en verheugde zich in 't bezit van vijf bengels van jongens en van drie meisjes, waarvan de twee jongsten ook wel jongensnamen hadden kunnen dragen, zoo ondeugend waren ze soms.

Uren blijf ik onbeweeglijk in m'n stoel voortmijmeren over die langvervlogen tijden. Ik herken de voorwerpen niet meer. Ook 't portret is in volslagen duisternis gehuld. Maar helder zie ik voorbij m'n geest trekken allerlei gebeurtenissen, die zonder tastbaar verband mijlpalen vormen op het eerste gedeelte van m'n levensweg.

#### DE KLOK.

Het huis, waarin m'n stiefvader woonde, was 'n somber, naargeestig gebouw van twee verdiepingen. De zolderingen van de groote kamers rustten op zware balken en de planken van de bruin geverfde vloeren bogen en piepten, wanneer men erover liep. Beneden kwam de lange, holle gang met gewitte muren uit op 'n ruime vestibule, die de voor die omgeving vreemde luxe vertoonde van breede, vierkante, wit-marmeren vloerstenen. In een hoek bij de trap stond een statige, ouderwetsche klok, die maar steeds half zes aanwees.

Die klok was een waar wonder. De overlevering vertelde dat er van dat soort maar drie op de wereld waren en dat een liefhebber van knutselen die vervaardigd had. In haar jeugd, toen het uurwerk nog niet verstramd was, moest ze jaren, maanden, dagen, uren, minuten en seconden aangegeven hebben. Op een azuren plaat, met gouden stippen bezaaid, had men eens het op- en ondergaan van zon en maan en allerlei sterrenbeelden kunnen waarnemen. Maar plotseling was ze blijven stilstaan. Veel horlogemakers hadden hun krachten beproefd om het raderwerk weer op gang te brengen. Een kundig vakman, die toch een klok getooverd had, waarvan de slinger door een glazen, schijnbaar stroomend watervalletje vervangen was, had een maand lang gezocht en gepeuterd, maar alle pogingen waren vergeefs geweest. De klok vertikte het eenvoudig en stond daar nu, deftig en nutteloos, in het marmeren voorportaal, terwijl de oudere jongens soms halteroefeningen uitvoerden met de bijna niet te torsen koperen gewichten.

Ik herinner me zeer goed, dat eenmaal nog mijn stiefvader, op raad van een oom, een uiterst krachtig middel probeerde. Het samengestelde uurwerk werd met veel moeite uit de sierlijke houten kast genomen en op een tafel in den tuin geplaatst. Wij allen, jongens en meisjes, stonden er vol spanning omheen, nieuwsgierig naar wat gebeuren zou. Daar kwam vader aan en gooides pardoos een vollen emmer

kokend water door het uurwerk. Maar ook hierop reageerde de klok hoegenaamd niet. Toen alles weer op z'n plaats gebracht was, de gewichten aan de kettingen bevestigd waren en de slinger in beweging gebracht werd, bleef het raderwerk onwrikbaar als voorheen. Sedert die laatste poging liet men het meubel met rust.

#### TROET!

Niet ver van onze woning stond, aan de overzijde, op den hoek van een smal, zwart steegje, een logement. 't Was geen erg florissant gebouw. De roode vierkante steenen van de stoep waren gebarsten en half weggezonden; de gevel zat slecht in de verf; overal, aan vensters en kozijnen, kwam de kleur van het hout te voorschijn. De vensters sloten slecht; op het naambordje ontbrak jaren achtereen de helft van de H. van het in goud geschilderde opschrift en de groote ruit boven de deur vertoonde maar altijd dezelfde barst in den linker benedenhoek.

Alles wat met dat logement in verband stond was oud, armoedig en groezelig, van den waard en zijn vrouw tot

den omnibus met z'n versleten bok en rammelende portieren. Tot de weelde van het houden van een dergelijk vehikel scheen de arme eigenaar van het logement gedwongen te zijn door de concurrentie met het andere hotel eerste rang(!), dat ook op het station reed ten grieve van de handelsreizigers, die het stadje met een bezoek vereerden.

Op den versleten bok van den wagen zat een versleten koetsier, die dommelend zijn uitgerafelde zweep over den knokigen rug van het afgejakkerde paard liet bungelen.

Die oude, afgeleefde koetsier staat me nog duidelijk voor oogen. Hij moest wel over de tachtig zijn; zijn hoofd met puntschedel was kaal en wonderlijk gegroefd; zijn rug was zoo krom als een hoepel en zijn hals vervolgde de lijn van den rug, zoodat je onder zijn scheef-neergetrokken pet niets anders zag dan een rooden hangneus, een paar kleine loerende, door kleurlooze wenkbrauwen beschutte varkens-oogjes en een paar sterk naar voren stekende, steeds mommelende breede lippen. In verband met den eigenaardigen vorm van dien mond werd

onze man in de dagelijksche gesprekken dan ook nooit anders genoemd dan „Varkenssnoet.”

Varkenssnoet sprak niet veel. Ik heb hem maar eenmaal in mijn leven een paar woorden hooren uiten en als ik aan dat moment terugdenk, dan maakt zich nog een beklemd gevoel van mij meester.

't Was op een heerlijken, zonnigen lentemorgen. Delucht was strak blauw, de vogels zongen, en de menschen gevoelden behoefte zich mooi te maken, evenals de gansche natuur. Ook mij had m'n moeder uitgedoscht. Een blauw matrozenpakje met een met drie witte banden versierde kraag en een rood geborduurd anker op de mouw, een rond strooien hoedje met opstaanden rand, gouden letters en wapperende linten. In de rechterhand hield ik een appel, haast te groot voor m'n kleine vingers, en m'n linker rustte in de hand van m'n kindermisje.

Reeds dikwijls had ik de kinderen uit de buurt achter den ouden koetsier zien aandraven, terwijl ze maar steeds hetzelfde zinledige refreintje dreunden:

Troet, Troet, Varkenssnoet!

Troet, Troet, Varkenssnoet!

De stakker werd nooit boos. Soms, als een of andere kleuter hem te dicht op de hielen zat, draaide hij zich even om, en



„AJAX DE JONGERE" (?) IN HET MUSEUM BORGHESE.



TITIAAN'S HEILIGE EN PROFANE LIEFDE IN HET MUSEUM BORGHESE.

dan stoven de kinderen uit elkaar als een troep musschen, die een tuindeur hooren opengaan.

Dat refrein klonk me in die dagen steeds in de ooren en, hoe 't kwam, weet ik niet, maar langzamerhand had zich in m'n klein kinderhoofdje de gedachte vastgezet, dat die man „Troet” heette. Troet was voor mij een raadsel, dat me voortdurend kwelde. Werd ik 's morgens wakker, dan ging m'n eerste gedachte naar Troet; stond ik bij het raam, dan keek ik of Troet er ook aankwam, en kwam hij dan, dan wist ik niet, of ik het prettig vond of naar.

Op dien lentemorgen dan liep ik heel zoet aan de hand van m'n kindermeisje, dat van alles notitie nam, behalve van mij. Ik keek nu eens naar de tamme duiven, die parmantig op de straat trippelden, dan weer naar m'n appel, die een aantrekkelijk rood blosje had, toen plotseling Troet den hoek omsloeg, Troet, m'n hoop en m'n angst, m'n vriend en m'n vijand. Troet zag ons niet, hij scheen nooit iets te zien, behalve de klinkers, waarop hij liep. Toen hij eindelijk vlak bij ons was, kreeg ik plotseling een ingeving lief tegen hem te zijn, den ouden man op dien feestelijken lentedag vriendelijk te stemmen, en met m'n zachtste kinderstem zei ik vleierend: „Dag Troet!” De uitwerking was ontzettend! Het meisje schrikte op en rukte vinnig aan m'n arm, de oude man keek me dreigend aan met z'n leelijke oogen, en woedend gromde het uit z'n roode tuitlippen: „Hier heb je een troet”, en tegelijk gaf hij een duw tegen m'n schouder, niet hard, maar toch krachtig genoeg om m'n appel in de goot te doen rollen. Ik huilde, huilde zo lang ik tranen had en zooals ik me niet herinner ooit weer gehuild te hebben, niet om dien appel, want die smaakte nog best, niet om den duw, want ik voelde geen pijn, maar wel, omdat het nu voor me vaststond, dat Troet, waarvan ik m'n vriend had willen maken, inderdaad m'n vijand was.

#### BETSIE.

Ik was ongeveer acht jaar en zat in de derde klas van de lagere school. Toen vond er thuis iets plaats, wat een diepen indruk op me heeft achtergelaten.

We hielden er in onzen tuin een schildpad op na. Dirk, m'n oudste broer, had het dier eens van een uitstapje naar Amsterdam meegebracht en Betsie, zooals wij het gedoopt hadden, was weldra gemeenschappelijk bezit geworden. Ze was maar klein, niet veel grooter dan een koolblad. Toch was ze buitengewoon sterk. Dirk, die reeds achttien jaar was, ging er soms bovenop staan, wat ik wel wreed vond, want ik was altijd bang, dat ze in elkaar zouzakken. Ik durfde dan m'n angst niet toonen, uit vrees dat de anderen me zouden uitlachen; maar ik slaakte een zucht van verlichting als ik zag, dat ze niet onder dien abnormalen last bezweken was.

Betsie was ons aller lieveling. Kwamen we om twaalf uur uit school, dan zochten we haar overal in den grooten tuin. Als we haar dan ergens tusschen een hoop bladeren opgedolven hadden, dan werd ze onder luid gejuich opgenomen en neergezet in het breede voorpad, waar de zon zoo

lekker op het zand kon branden. Soms was de grond daar gloeiend; de witte muur van den achtergevel kaatste de gloeiende stralen terug, zoodat je je op die plek als in een oven voelde.

De schildpad bleef eerst geruimen tijd onbeweeglijk, soms wel tien minuten lang; dan, eindelijk, heel langzaam, kwam schuchter het oudachtige, dorre kopje te voorschijn; de kleine slimme oogjes loerden naar rechts en naar links om te zien of er ook onraad was. En maakte op zoo'n moment een van ons bij ongeluk een schuifelende beweging met zijn voet, dan trok het kopje zich fluks in zijn veilige vesting terug en begon het geduldige wachten opnieuw. Hielden we ons allen echter zoo stil als 'n muisje, dan kwam na 't kopje eerst één gedraaid en verschrompeld voorpootje te voorschijn, dan het tweede, dan de achterpootjes en eindelijk, langzaam, langzaam zette het vreemde dier zich in beweging, terwijl het puntstaartje als een kort potloodje een spoor in het zand trok. Onveranderlijk ging het bedachtzaam naar den oudsten, diksten en meest vermolmden moerbeiboom. Deze eerwaardige boom had een zonderlingen vorm. Zijn dikke stam schoot loodrecht uit den grond op; één meter ongeveer boven den grond veranderde de verticale richting vrij plotseling in een horizontale om na anderhalven meter opnieuw in de verticale over te gaan. Ge kunt begrijpen, dat het horizontale deel een prachtig paard voor de jongeren onder ons was.

Het onderste gedeelte van den stam was door vermolming totaal uitgehold, gelijk men dat dikwijls bij oude wilgen ziet en evenals bij die boomen, moest men zich ook hier afvragen, hoe het toch mogelijk was, dat zelfs bij matigen wind die boom op dat punt niet reeds doorbrak. De plek losse aarde onder dat vermolmd stuk was het uitverkoren land, het Dorado van de schildpad. Waarom? Ja, lezer, de reden is wel een beetje griezelig, maar een schildpad moet toch ook eten om te leven, even goed als ieder ander schepsel. Welnu, er waren nog andere dieren, die een bijzondere voorliefde voor dien moerbeiboom hadden. Dat waren... de keldermotten. Er waren er daar geen tientallen, geen honderden; ik overdrijf niet als ik zeg, dat er daar duizenden van die donkergrijze beestjes waren. Ze krioelden tusschen het vermolmd hout en onder tegen het horizontale gedeelte van den stam, dat altijd in de schaduw was. Als men het hout deed trillen, door er met de handen op te bonzen, dan kwamen ze in drommen uit de spleten van onder de gebarsten schors te voorschijn.

Naast een blaadje sla en andere groenten schenen deze keldermotten het hoofdbestanddeel te vormen van het dejeuner, diner en souper van de schildpad. Uren kon het beest daar met stoïcijnse kalmte liggen, terwijl de niets kwaads vermoedende prooi om haar heen wriemelde en zich gemakkelijk liet verschalken.

's Winters evenwel zag je Betsie nergens; zij had zich dan in den grond ingegraven en kwam er niet weer uit te voorschijn, vóór de zonnearmte haar waarschuwde, dat het boven den grond weer veilig was.

Welnu, dat jaar, waarin het droevige plaats vond, was de schildpad waarschijnlijk in den steek gelaten door haar instinct. Op 'n paar mooie dagen in Maart had de zoon de aarde heerlijk verwarmd, met het gevolg dat de schildpad naar boven was gekomen. Maar plotseling sloeg het weer om. Kille windvlagen deden het jonge groen huiveren; meedoogenloos teisterde felle hagelslag de zwakke plantjes, die, evenals Betsie, het te vroeg gewaagd hadden te voorschijn te komen. 's Nachts vroom het vrij streng.

Eens op een morgen, toen we weer van school thuis kwamen en de schildpad voor ons neerzetten in het tuinpad, kwam het kopje niet meer van uit het schild te voorschijn. We wachtten en wachtten, ik geloof wel een half uur, maar te vergeefs; we zagen niets anders dan het grauwe, zwak gewelfde schild.

Toen we 's middags om vier uur, na den middagschooltijd, gingen kijken, lag Betsie nog steeds onbeweeglijk op dezelfde plek, en evenzoo den volgenden en den daarop volgenden dag. Helaas! Er was geen twijfel meer mogelijk. De schildpad, bedrogen door de vroege warmte, was doodgevroren.

Bedrukt gingen we in huis. Aan tafel werd over haar gesproken als over een speelmakkertje, dat heengegaan was. Toen werd door de jongens besloten Betsie een eervolle begrafenis te geven.

De oudere broers timmerden van sigarenkistjes een doosje, waar Betsie zachtjes in gelegd werd. Dirk plaatste het kistje op een spade en liep er voorzichtig mee naar het achterste gedeelte van den tuin. Wij allen volgden als bij een processie. Onder den bergamottenboom werd het kistje neergelaten in een diepen kuil, die er van tevoren gegraven was, en allen gooiden wij wat aarde op het graf.

In die gansche plechtigheid zat zeer zeker iets overdrevens, maar zoo de een of andere bengel, die dit leest, er gebrek aan ernst achter zoekt, dan bedriegt hij zich toch ten zeerste. Ik kan hem verzekeren, dat het schreien ons nader stond dan het lachen.

(Wordt vervolgd).

## Iets over Sprinkhanen-plagen.

**E**EN der „zeven plagen van Egypte” is, gelijk de bladen het ons uitvoerig meldden, in het afgelopen jaar over Zuid-Frankrijk gekomen. Een sprinkhanenzwerm, welke een halfhonderdduizend H. A. gronds totaal vernielde, en waarvoor zelfs de poilu's uit hun rust werden opgeroepen om, met vlammenwerpers gewapend, den vaderlandschen bodem tegen deze „groenen vijand” te verdedigen.

En wel mag in dit opzicht van een „plaag”, beter gezegd een ware „ramp”, gesproken worden. Waar een zwerm dezer insecten zich neerzet, wordt het vruchtbaarste landschap in ongelooflijk korten tijd in een dorre woestijn herschapen.

De plattelandsbevolking ziet het gevaar naderen in den vorm van dichte zwermen, als donderwolken in de lucht, die de zon verduisteren. Zoo hoog en zoo ver het oog zien kan is de lucht zwart van deze insecten. Het geruisch der millioenen vleugels is zoo sterk als het geklater van een waterval, en als de moorddadige bende nederdaalt breken de takken van de boomen. Binnen korten tijd is, over een uitgestrektheid van eenige uren gaans, alles wat plant is, verdwenen. Het graan is tot op den wortel afgevreten, de boomen zijn van hunne bladeren en vruchten beroofd, alles wat groen is, kaalgevreten, vernield, verslonden.

En als er niets meer over is, verheft de vreeselijke schare zich weer in de lucht als op een gegeven teeken, wanhoop, vertwijfeling, en dikwijls hongersnood achterlatend.

Deze sprinkhanen-invasies zijn al zeer oud.

Reeds in het tiende hoofdstuk van „Exodus” staat te lezen: „Het geschiedde des morgens, dat de Oostewind de sprinkhanen opracht. En de sprinkhanen kwamen over gansch Egypte, en lieten zich neder aan alle palen der Egyptenaren; want zij bedekten het aangezicht des ganschen lands,

alzoo dat het land verduisterd werd; en zij aten al het kruid des lands op, en alle vruchten der boomen.”

Bij Plinius lezen wij, dat in verschillende gedeelten van Griekenland de bewoners door wetten verplicht waren drie malen in het jaar de sprinkhanen te beoorlogen, d.w.z. in de drie toestanden van ei, jong dier, en volkomen insekt.

De bewoners van het eiland Lemnos, moesten zeker getal maten sprinkhanen als belasting opbrengen. In het jaar 170 voor onze tijdrekening verwoestten groote sprinkhanenzwermen de omstreken van Capua, en in het jaar 181 na Chr. veroorzaakten zij enorme schade in Italië en Gallië.

In 1690 overvielen de sprinkhanen Polen en Lithauen van drie kanten, als legerbenden.

„Op sommige plaatsen” — zoo verhaalt de abt van Ussans, een ooggetuige — „waar zij, den een op den ander liggende, gestorven waren, lagen zij tot vier voet hoog. Die levend gebleven waren, gingen op de takken der boomen zitten waardoor de takken tot op den grond bogen, zoo groot was hun getal. Het volk geloofde dat er teekens als Hebreeuwsche letters op hunne vleuels stonden, en een rabbijn meende daaruit te lezen een woord dat „de toorn God's” beduidde. Toen de regen deze insecten deed sterven verpestten zij de lucht, en het vee dat hen gelijk met het gras opat, stierf oogenblikkelijk.”

In 1749 overvielen de sprinkhanen het leger van Karel den Twaalfde, Koning van Zweden, op zijn tocht door Bessarabië, nadat hij den slag van Pultawa verloren had. De vorst meende, toen een wolk van sprinkhanen zich over het leger uitstortte, door een hagelbui getroffen te worden. Menschen en paarden werden verblind. De komst der insecten werd aangekondigd door een geruisch in de lucht als dat wat een storm voorafgaat en het geraas der millioenen vleugels verdoofde het ruischen van de Zwarte zee. In een uur tijds lagen alle velden in den omtrek kaal.

In hetzelfde jaar werd een groot gedeelte van Europa door die plaag bezocht; de kranten van dien tijd zijn vol van berichten over de verwoestingen, door deze gevleugelde vijanden aangericht.

In 1755 werd Portugal door een aardbeving (te Lissabon) en een sprinkhanenplaag geteisterd. In 1780 werd de plaag der sprinkhanen in Zevenbergen zoo groot, dat, evenals dit thans in Frankrijk is geschied, militaire hulp werd ingeroepen. Vijftien honderd man waren bezig met het verdelgingswerk en

toch verminderde het getal der groene monsters niet zichtbaar. Een koude wind deed de insecten tenslotte verdwijnen, maar in de lente van het volgend jaar herhaalde zich de plaag, en alles werd verwoest.

In datzelfde jaar kende Marocco zulk eene sprinkhanen-invasie en veroorzaakte daar hongersnood. De arme lieden zwierven het land rond om de wortels der totaal kaalgevreten planten op te graven en zij zochten zelfs de gerstkorrels uit de mest der kameelen.

Zoowel het Noorden als het Zuiden van Afrika kenden groote sprinkhanenplagen, en ook met Indië en China is dit het geval.

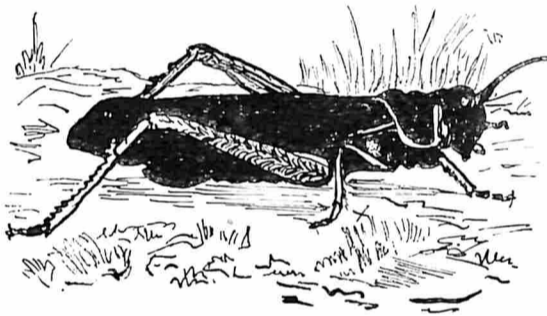
In 1735 was in sommige gedeelten van China de dag in de nacht herschapen door de geweldige sprinkhanen-zwermen, die niet alleen de oogst te velde, maar ook het graan in de schuren vernielden, en zelfs de huizen binnendrongen.

Het Zuiden van Frankrijk had meermalen te lijden van zulk een sprinkhanenplaag.

Zoo vermeldt Mezenay ons, dat in 1613, onder Lodewijk den Dertiende, de sprinkhanen in het land van Arles vielen. Binnen zeven of acht uren werd het graan, en alles wat prachtig te velde stond, over een uitgestrektheid van 15000 morgen lands tot den wortel afgeknaagd.

Toen trok de zwerm over de Rhône, vernielde alles in den omtrek van Valabrègues, waar een leger spreuwen en andere insecten-etende vogels met hen slaags raakte en hen vernietigde.

De consuls van Arles en Marseille lieten de eieren verzamelen en dit wel practisch verdelgingsmiddel kostte Arles 25.000 en Marseille 20.000 francs; 1500 centenaars eieren werden vernietigd. Wanneer men dan weet dat plm. 3.500.000 eieren een centenaar gingen, beteekende dit een totaal van 5.250.0000 sprinkhanen vernietigd in de kiem.



SPRINKHAAN.



Dr. Guyon deelt eenige bijzonderheden mede van een sprinkhanen-invasie in 1845. Op den 16en Maart vloog een zwerm over de vlakte van Sebdo in de richting der woestijn van Angard. Het voorbijtrekken duurde drie uren. Den volgenden morgen streek de bende op de vlakte van Sebdo neder en vrat in vier uren tijds over een lengte van 30 en een breedte van 20 mijlen al wat groen was, weg.

In April 1866 werd Algiers door deze gevleugelde groene vijanden geteisterd. Zij kwamen uit de dalen der bergstreken en vestigden zich op de vlakte van Mitidja en op de Sahel. Ook hier voerde het leger een ware verdelgingsveldtocht tegen deze landplaag.

In vele landen heeft men sprinkhanenjaren, zooals wij hier meikevers- en rupsenjaren kennen, jaren, waarin deze schadelijke insecten door allerlei voor hen gunstige invloeden in bovenmatige hoeveelheid voorkomen en dan ook ware rampen veroorzaken.

Natuurlijk heeft men in theorie, een respectabel getal afweerings-, verdelgings-, en, in de Oostersche landen, zelfs bezweringsmiddelen bij de hand.

Maar — in de praktijk richt men toch nog weinig uit tegenover zulke geweldige, vraatzuchtige, millioenen tallen. M.

## HET BEGIJNHOF TE BREDA.

EEN rustige ongeveer rechthoekige ruimte, in 't midden in beslag genomen door een bleekveld en kleine tuintjes en aan oost- en westzijde begrensd door de simpele, maar met hun klein-geruute raampjes toch wel stemmige huisjes der Begijnen, aan den noordkant door een onaantrekkelijk 19de eeuwsch kerkje en een eenvoudige pastorie, aan de zuidzijde ook door begijnenhuisjes, waarboven hier echter dak en torentje der St. Wendelinskapel oprijzen, ziedaar het Begijnhof te Breda. Het heeft de stille bekoring van al dergelijke besloten hoven, zonder op bijzondere schoon of schilderachtigheid te kunnen bogen. En men zou het dit Begijnhof niet aanzien, dat het eeuwenoud is, en, ten minste grootendeels, van ongeveer 1535 dateert.

Intusschen is de stichting zelve nog veel en veel ouder. Reeds in 1240 stichtte Machteld van Diest, de vrouw van Godfried van Breda, het Bredasche Begijnhof, op een terrein ten zuidoosten van het toenmalige kasteel

Hendrik III van Nassau echter drong, in verband met de



Foto C. Steenbergh.

HET POORTGEBOUW VAN HET BEGIJNHOF EN DE ST. WENDELINSKAPEL (WAALSCH KERK) AAN DE CATHARINASTRAAT TE BREDA.

de St. Wendelinskapel voor de Begijnen een nieuw kerkje gebouwd, dat vooral door het uit zijn krachten gegroeide koepeltorentje het Begijnhof niet weinig ontsiert.

Het poortgebouw van het hof, aan de Catharinastraat, dat van 't midden der 17de eeuw zal dagteekenen, werd in 1830 vernieuwd, vermoedelijk niet tot zijn voordeel.

Volgens Kalf's „Baronie van Breda”, waaraan wij de gegevens voor dit artikeltje ontleenden, bezit het Bredasche Begijnhof een groot aantal antieke zilveren en koperen voorwerpen voor kerkelijk gebruik, waaronder een fraai verguld-zilveren monstrans en verscheidene zilveren en koperen kandelaars.

A. L.



Foto C. Steenbergh.

HET BEGIJNHOF TE BREDA.  
OP DEN ACHTERGROND DE ST. WENDELINSKAPEL.

uitbreiding, door hem aan de versterkingen van het kasteel gegeven, op verplaatsing van het hof aan; in 1531 trof hij een overeenkomst met de Begijnen, volgens welke zij tegen een schadevergoeding het hof zuidoostelijk zouden verleggen naar een daartoe door Hendrik afgestaan terrein. In 1535 werd daarop het oude Begijnhof afgebroken.

De naast het terrein van het nieuwe Begijnhof gelegen St. Wendelinskapel aan de Catharinastraat (oudtijds Caterstrate) die in 1534 deerlijk door brand geteisterd was, werd hersteld, en als kerk aan de Begijntjes toegewezen. In 1590 echter werd zij afgestaan aan de Waalsche gemeente, die haar tot 1625 behield, toen Spinola Breda voor de Spanjaarden herwon. Het Begijnhof werd toen, ten minste voor een gedeelte, door de Capucijnen aangekocht. Toen Frederik Hendrik in 1637 de stad had ingenomen, keerde de oude toestand terug. Stadhouders Willem II echter gaf, in 1648, de kapel weder aan de Waalsche gemeente, die haar 't volgende jaar in gebruik nam, en nog steeds als kerkgebouw gebruikt. Men voegde toen eenige der Begijnhuizen te zamen en richtte deze als kapel in. In 1836—'37 werd aan de tegenovergestelde zijde van

## Ra, ra, wat is dat?

ANDERE tijden, andere zeden. Toen de menschen nog niet, gelijk thans, in de gelegenheid waren, na den werktijd, hun vermaak buitenshuis te vinden en toen de kunst van en de lust tot lezen zich nog slechts tot een zekeren stand bepaalden, was men genoodzaakt afleiding te zoeken in den huislijken kring. Inzonderheid in de lange winteravonden zocht men de gezelligheid

rond den haard, waar, bij het flikkeren der vlammen, de burens [elkander ontmoetten, het „laatste nieuws” uit stad of dorp besproken, een of ander vertelsel ten beste gegeven werd en, tot meerder vermaak, het raadsel te berde kwam.

Langen tijd ging dit laatste als mondelinge overlevering van den een op den ander, totdat, later, de raadselboekjes verschenen, waarin door verzamelaars de opgevangen raadsels gerangschikt werden. Feitelijk ging daarmee veel van het eigenaardige en origineele van het „ra, ra, wat is dat?” verloren. Ik geloof ook dat de aardigste raadsels niet in die boekjes staan. Hoe dit zij, zooveel is zeker, dat het Raadsel een belangrijk stuk Folklore vertegenwoordigt en dat het een schitterend bewijs levert van het vernuft en den humor der ongeletterde menigte, in een tijd, toen de „ongeschoolde wijsheid” nog gelegenheid vond zich te uiten.

Een paar aardige raadsels, welke ik hier en daar vond, mogen lezeres en lezer alsnog welkom zijn!

Vershil in woordbeteekenis gaf aanleiding tot het eerste, hetwelk ik hier noem, nl.:

't Is weg en blijft weg      En toch... het is er nog!  
Tot in der eeuwigheid,      (Antw.: Een weg)

Bij het volgende ligt de sleutel der oplossing in het leggen van den nadruk of klemtoon:

Waarom pikt de  
haan in de pan?  
(Antw.: Omdat hij  
niet likken kan).

Door overeenkomst  
in vorm, zoowel met  
de muis (de staart  
buiten rekening ge-  
laten) als de venster-  
tjes, ontstond:

Er is een ding, dat  
kleiner is dan  
een muis  
En toch heeft het  
meer vensters dan  
't stadhuis.

(Antw.: De vin-  
gerhoed).

Als aardigheid,  
wellicht in de eerste  
plaats voor kinderen  
bedoeld, kangeden:

Wat staat er op  
één been  
En draagt zijn  
hart in zijn hoofd?  
(Antw.: De kool).

alsook het volgende:

Een rond, rond standeken      Die daar uit wil drinken  
Zonder hoepel, zonder      Moet er een gaatje in klinken.  
bandeken.      (Antw.: Een ei)

Dat naast de Verheven Symboliek reeds vroeg iets bestond, dat men met den naam Volks Symboliek zou kunnen bestempelen, bewijst o. a. het raadsel, ontleend aan den Bijbel, welke lang een volksboek was, nl.

Een houten sleutel,      De haas er deur,  
Een wateren slot,      En de jager in 't kot.  
(Antw.: Mozes' staf, de Roode zee, 't Joodsche leger, Pharaö)

Van gezonden volkshumor legt het volgende getuigenis af:  
Het laken, dat gij niet kunt vouwen,  
Den appel, dien gij niet kunt schellen,  
Het geld, dat gij niet kunt tellen  
(Antw.: Uitspansel, Maan en Sterren)

Luim, en misschien nog iets anders, spreekt ook uit:  
Hoog geboren, laag geschoren,  
Tusschen de steenen zijn naam verloren.  
(Antw.: Het Koren, dat tot Meel gemalen werd)

Dat ook de Natuurverschijnselen in het Raadsel werden opgenomen, daarvan getuigt:  
Hoog omhoog, krom gebogen,      Niemand, die eraan kan raken!  
Van God geschapen,      (Antw.: De Regenboog)

Ernst en luim te zamen vinden hun uitdrukking in:  
God ziet het nooit, de Koning ziet het zelden,  
En de Boer ziet het alle dagen op de velden.  
(Antw.: Zijns gelijke).

Aardig gevonden is, ten slotte, nog het volgende:

Een huis zonder schouw,  
Een man zonder vrouw  
Een stoel zonder biezen.  
Raad maar op — gij zult het verliezen.

Om U het gevoel van onvoldaanheid te besparen, hetwelk voortspuit uit „ik geef het op”, vermeld ik ook hier de oplossing nl. Kerk, Pastoor, Preekstoel. F. W. DRIJVER.

## DE KORINTJIWEG.

EEN INDRUKWEKKENDE WEGAANLEG OP SUMATRA.

De afbeeldingen op deze en de volgende bladzijde zijn van den Korintjiweg, die Tapan en Korintji (Sumatra's Westkust) verbindt.

In verband met de noodzakelijkheid om de groote in Korintji aanwezige hoeveelheden rijst te kunnen afvoeren, werd deze weg in snel tempo aangelegd door den Ingenieur

J. H. Blok, die op 't oogenblik met verlof in Holland vertoefte.

De afbeelding hiernaast stelt voor het moeilijkste gedeelte, dat onder leiding van de Genie in drie maanden tijd werd aangelegd met 400 dwangarbeiders.

De tweede vertoont den weg langs de Tapanrivier en No. 3 geeft een goed beeld van de moeilijkheden waarmede weg-aanleg in het berg-terrein gepaard gaat.



DE KORINTJIWEG, SUMATRA'S WESTKUST.  
HET MOEILIJKSTE GEDEELTE.

## Leven en strijd in de wilde Natuur

door F. ST. MARS.  
(Slot).

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz-Schönberg).

**T**OEN moet hij het gevoel gekregen hebben alsof hij zichzelf kon schoppen, want een stuk van de leuning brak af, viel, sloeg enorm lange, sikkelvormige vleugels uit — als van een groote zwaluw — en vertrok stil en snel. Het was de mannetjes geitenmelker zelf. Aan het wit in staart en vleugel zag men dat het het mannetje was. Tenzij gij echter bekend zijt met de excentrieke wijze die geitenmelkers hebben om in de lengte op takken en leuning te gaan zitten in plaats van dwars, zooals andere vogels doen; en tenzij gij weet, dat er tusschen de kleur van een geitenmelker en een leuning weinig of geen verschil bestaat, zou men het u niet kwalijk kunnen nemen als gij, zooals Schoppenheer — die echter beter had moeten weten — u vergist en dus schrikt.

De bewoners der wildernis echter laten in den regel hun kans niet zoo gauw varen. Die kans zou wel eens nooit terug kunnen komen. De oude kraai vloog dus met zwaren slag den vogel na, die nu voor hem uit als een spook in den nevel verdween. Hij vloog laag omdat de ander dit ook deed. Zijn vleugels raakten bijna de gevederde toppen — als spookachtige vaantjes van de lanssen van regimenten elfjes — van het bedauwde gras.

En — het volgende oogenblik was zijn lichaam in een vertikale positie gericht, was het heele ondervlak van zijn vleugels tegen de lucht opgebogen, als ik het zoo mag zeggen, en hij stopte zoo vlug als hij maar kon. Iets was opgestaan vlak

onder zijn snavel, direct op zijn weg, en was heengegaan, bij de komst van den kraai. Als hij niet zoo laag had gevlogen, dat zijn vleugels haar bijna aanraakten, zou zij ongetwijfeld „verstijfd” zijn waar zij zat, daar zij, hetzij door toeval of met opzet, zoo gekleurd was, dat zij precies leek op een stuk doode varen.

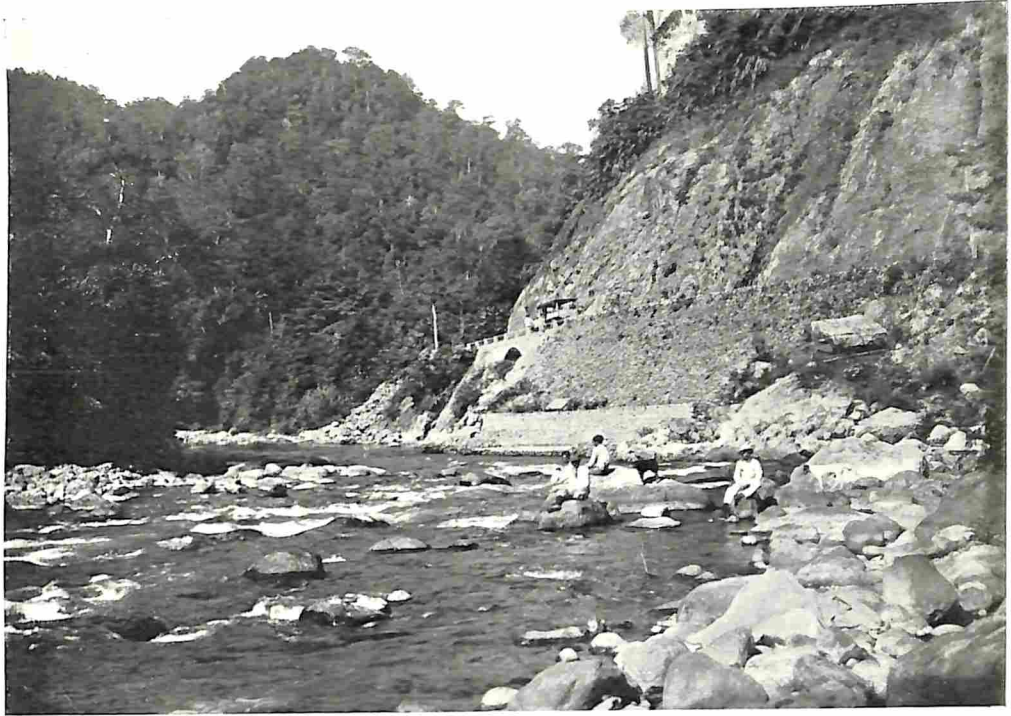
De kraai stond stil en keek haar na, en dat was heel dwaas van hem, omdat voor zijn voet, zoo dichtbij dat hij er op getrapt zou hebben als hij maar een stap deed, het eenige ei van de geitenmelker lag, een maaksel dat eruit zag alsof het zoo juist gehouwen was uit een prachtig blok wit marmar, dooraderd met licht grijs en kaneelbruin.

De kraai keek niet. Het Noodlot hield zijn kop vast en draaide hem in de richting van de wijfjesgeitenmelker, die zoo schitterend de bewegingen acteerde van een vogel met een gebroken vleugel, dat zelfs de oude kraai erin liep en jacht op haar ging maken. Voor een vogel, die zich erop beroemde, dat „men hem niet voor den gek kon houden” was dit een dwaasheid, maar ik moet eerlijk bekennen dat hij in dat eene geval netjes was beetgenomen. De geitenmelker bleef al den tijd juist vóór hem en zij stond telkens op het punt gegrepen te worden, maar dat gebeurde niet tot zij hem vijftig meter ver had meegelokt. Toen steeg zij eensklaps omhoog, spreidde haar lange, mooie vleugels uit en verdween als een stille, bruine bliksemstraal in het woud. Schoppenheer was woest. Hij ging alleen op een dwerg-eik zitten en keek somber naar den zonsopgang. Van ver over den zeeboezem kwam het scherpe, doordringende „Tijo! Tijo!” van fluitende tureluurs, de eerste van die trekkende zwermen steltloopers, die weldra bij honderden langs de kusten zouden vliegen; een oude, magere reiger, mijlen ver, liet een krassend „Cra-a-ank!” hooren en een haastige, druk bezige kerkkraai, ergens hoog in de lucht, schreeuwde plotseling en scherp „Jack! Jack!”

Toen kwamen achter elkaar niet minder dan vijf waterhoenders, scherp roepend uit het door nevel verborgen moeras, en op hetzelfde oogenblik kwam een rond, klein, dik, aardig uitzierend konijntje uit een braamboschje en ging in den zonneschijn zitten, zijn snorren schoon makend. Hij zag er zoo lief uit, alsof hij door een schilder geteekend moest worden. Hij was gekomen om zijn bedauwd velletje te drogen. Zijn groote, uitpuilende oogen schitterden als sterren. Zijn wit, donzig staartje knipoogde naar de lachende zon.

En ook Schoppenheer knipoogde — maar daar zat geen lach in, alleen maar grimmige, onheilspellende humor, afschuwelijk grimmig en onheilspellend. Ja wat moet men ervan zeggen? Hij had nog niet ontbeten. Stel u een man voor zonder zijn ontbijt — ook hij lacht niet hard. En stel u een hongerigen kraai voor zonder het zijne —! Jong konijntje — wat drommel! Arme, kleine, geen kwaad vermoedende baas! Even een „frou-frou” van vleugels alsof een dame met een zijden rok, plotseling in dien dauw en die duisternis uit wandelen was gegaan; een gil en een buiteling van het verschrikte konijntje; een tikkend geluid alsof iemand was gekomen om een „ei te tikken” en het zaakje was gebeurd. Maar die oude kraai was toch verduiveld vlug geweest bij dien aanval. Men zou nooit verwacht hebben dat hij in staat was tot zulk een jeugdige vlugheid — nooit.

Vogels hebben altijd last met hun eten doordat zij geen tanden hebben. Bij den kraai bestond het voornamelijk bij het nuttigen van wat dan ook in het wilde hameren en nog wilder rukken, waarbij het niets ongewoons was dat hij plotseling achterover viel wanneer het stuk,



DE KORINTJIWEG LANGS DE TAPANRIVIER.

dat hij in één klauw hield, los liet. Wij zullen dus hem aan zijn eten, zijn toilet maken, zijn gepeins overlaten en alleen maar opmerken dat hij de huid netjes binnenste buiten gekleurd achterliet, zoodat de jachtopzieners vloekten toen zij dit zagen; en dat een paar jonge vossen, die op klaarlichten dag op de konijnenjacht waren, hem bijna te pakken kregen.

Het was laat in den middag dat wij Schoppenheer weer neerslachtig zien zitten op den dam langs den zeeboezem. Regenwolken grijs en somber, bedekken den hemel, en de wind kermde tusschen het riet als iemand, die in slaap kreunt. Daar bij de haven is zelfs in den zomer op zulke tijden een kilheid in de lucht, als de eeuwige zuidwester ongehinderd over mijlen water blaast.

Er scheen zich niets te bewegen behalve een rietgors, die voortdurend opsteeg van een veld van prachtige zee-anjeliën in de nabijheid en dan den kraai uitschold; en een meeuw, een zwartkopmeeuw geloof ik, die glinsterde als een stuk krijt, en die heel alleen en onbewegelijk op het moeras stond. Toen begon de regen te vallen met die rustige, hopeeloze eentonigheid, die een natten nacht voorspelde en bijna op hetzelfde oogenblik klonk het geluid van het galoppeeren van een paard. De kraai zette zijn veeren op en staarde in de richting van de kletterende hoeven. Een eenzaam wit paard, blijkbaar verschrikt door iets of iemand buiten het



DE KORINTJIWEG, ZICH KRONKELEND LANGS EEN BERGHELLING.

gezichtsveld van den kraai, kwam als razend over het moeras aanrennen. Het rende ongeveer drie honderd meter voort, toen plotseling een fladderende, schreeuwende verschijning in het bruin bijna onder de vliegende hoeven opsteeg; het paard steigerde als dol, en rende weg, verschrikter dan ooit en — de oude kraai kwam overeind en vloog langzaam naar de plek.

De verschijning was een wijfjes wulp, die nu in gezelschap van haar mannetje, als razend door de lucht vloog en verwenschingen uitstrooide, onpartijdig zoowel over het paard als den kraai, schreeuwend als een verdwaalde, verloren ziel. Maar daar gaf de kraai niet om. Hij had die wulp dagenlang trachten op te sporen, en was altijd gedwarsboomd door het mannetje, dat hem telkens van verre had zien aankomen en met luide stem zijn wijfje had gewaarschuwd. De wijfjeswulp was gewond en niet in staat ver te vliegen, ofschoon zij ongetwijfeld langzaam genas.

Toen stak hij zijn kop naar voren en ging met stille vleugels in glijvlucht naar den grond. Maar dezen keer was er geen werk voor zijn moorddadigen snavel. Zijn heele houding werd dadelijk zoo neerslachtig en treurig, dat men wel kon raden wat er gebeurd was. Dat ellendige paard had de wulp zoo een panischen schrik aangejaagd dat zij bemerkte dat zij thans het volle gebruik van haar vleugels had herkrege.

„Cra-cra-cra!” riep de kraai kwaadaardig uit en waggelde weg — en bij den derden stap — vleugels en klauwen! Wat was dat nu?

Hij had zijn poot gezet op iets dat onbewegelijk lag en zonder eenige waarschuwing had het gesist. Op hetzelfde oogenblik raakte de snavel van een graspieper hem moedig boven op zijn kop en de vleugels van een andere veldpieper fladderden in de buurt van zijn oogen.

Twee zijdelingsche houwen met zijn beitelachtigen snavel verjoegen de brutale kleintjes en hij sprong achteruit en staarde naar een bijna volwassen — havik? Neen, ofschoon bij den eersten blik zelfs hij, de knappe vogelkenner en eierverzamelaar, zich had kunnen vergissen.

Het was een jonge koekoek, bijna volwassen neerzittend, gillend op hoogen, bespottelijk hulpeloozen toon op hetgeen eens een veldpiepers nest was geweest. Toen — ja, toen werden de graspiepers gewroken, dat is alles — ofschoon zij als kleine duivels vochten tegen hun weldoener — en het leed van den jongen koekoek was voor altijd geleden nog voor het goed en wel begonnen was.

De dag eindigde nu in koude, natte regenvlagen en de oude kraai steeg langzaam op en keerde terug naar het kleine pijnboschje. Zooals hij vloog — d.i. rechtuit — was het vijf mijlen, maar daar het tegen den wind in ging, was het geen taak voor een zwakkeling. Ja, het was verbazend met het oog op de langzame zwaarheid van zijn gewone vlucht, hem thans vast en krachtig te zien vooruit komen tegen den storm in met weinig merkbare inspanning, terwijl de meeuwen en roeken overal in het rond zwaaiden en draaiden als smakken en jachten met te veel zeil op.

Toen hij het boschje naderde, kon hij weer hooren hoe de geitenmelker zijn oud liedje afdraaide, en het geblèr van de snip scheen aan te duiden dat het wijfje van den kraai dien ochtend niet in haar taak was geslaagd. Misschien had het onophoudelijke gebrom van den eerste hem wel herinnerd aan zijn fiasco bij het begin van den dag. Ik weet het niet.

Hoe dan ook, hij ging eens kijken op de plek waar hij

uren geleden de wijfjes geitenmelker had doen schrikken. Misschien kwam het wel op in zijn geest om zijn schade in te halen, maar zoo ja, dan verdween dat idee spoedig. Weg was de geitenmelker; weg was ook het ei; misschien had zij het zelf meegenomen, zooals wel eens haar gewoonte is. Er bleef niets over dan een natte, doode varen om aan te wijzen, waar het ei was geweest — alleen dat en het holle, hopelooze drip, drip, drip van den regen.

Schoppenheer rustte een oogenblik, blijkbaar met het idee eens rond te kijken en te zien of alles veilig was voor hij ging slapen in het thans bijna donkere boschje en eensklaps, terwijl hij hiermee bezig was, viel zijn blik op iets dat hem deed rillen en van kop tot teen verstijven. Zijn wijfje lag op het gras, geen twee meter verder. Een tak heidekruid bedekte haar gedeeltelijk, maar hij kon in de toenemende grijze schemering zien, dat zij op haar zijde lag, een vleugel onder haar ineengeslagen, den andere opgeheven boven haar kop als om het een of andere dreigende onheil af te weren. Er was een weinig bloed onder aan haar sterken snavel. Er was ook bloed op het platgetrapte gras. Zij was niet gestorven zonder als een waardige kraai te vechten. Hij wist ook dat zij dood was; het was niet noodig hem dat te vertellen. Hij had den dood te vaak gezien om zich te vergissen. En het volgende oogenblik stond hij naast zijn wijfje op het natte gras en sloeg toen met zijn snavel. Het was een vreeselijke slag, toegebracht met al de heftigheid van brute, getrainde kracht en plotselinge hevige, laaiende haat. Recht door huid en oog en been kraakte hij — in de hersens.

Zij was zoo stilletjes gekomen, die grijze schaduw uit de schemering, zoo geluidloos, op den buik kruipend achter hem aan, dat zij binnen een voet afstand was voor hij het wist — binnen slagafstand, en zij zou ook toegeslagen hebben zooals zij zijn wijfje te voren had neergeslagen.

Hoe hij echter wist, hoe hij raadde dat zij er was, zou ik u tot heden niet kunnen vertellen, tenzij — en ik denk dat ik hierin wel alleen zal staan — het een of ander ongenoemd zintuig, het een of ander instinct dat de bewoners der wildernis en zij die hun

brood moeten verdienen onder die bewoners, bezitten, hem gewaarschuwd had. Maar — hoe kunnen wij het zeggen en wat kunnen wij zeggen, wij die altijd in het duister tasten? Toen steeg hij op en vloog zwaar en langzaam naar het zuidoosten, niet naar het boschje, maar recht vooruit in den regen en de toenemende duisternis; een zwarte meedoogenlooze, eenzame roofvogel, en verdween langzaam uit ons gezichtsveld. Hij keerde nooit terug. En achter hem zoo dood als een pier, heel nat en stil op het gras, door het oog heen tot in de hersens doorboord, lag zij, — een zwerfende stroopende kat. En nauwelijks vijfhonderd meter verder sloop een magere wijfjes vos weg van den gapenden ingang van een verlaten konijnenhol, waarin de kat warmpjes haar jongen had neergelegd, maar zij waren er nu niet — ten minste niet levend.

Hebt u nooit gehoord van de bloedveete tusschen vossen en katten?

Nu — dat is een ander verhaal en geen sprookje. Misschien zal ik het u later eens vertellen. . . .

Hebt u nooit gehoord van de bloedveete tusschen vossen en katten?

Nu — dat is een ander verhaal en geen sprookje. Misschien zal ik het u later eens vertellen. . . .

EINDE.



OUDE HUIZEN AAN DE KRUMME STRASSE  
TE DETMOLD.